

Stockholms
stad

Förslag till beslut Kyrkhamn och Riddersviks naturreservat Oktober 2025

Förslag till beslut Kyrkhamn och Riddersviks naturreservat

Dnr: 2013-06332

Utgivningsdatum: Oktober 2025

Utgivare: Stockholms stad

Kontaktperson: Gundula Kolb

Omslagsfoto: Gundula Kolb

Innehållsförteckning

Beslut	4
Naturreservatets syfte	4
Reservatsföreskrifter	6
Skötsel och förvaltning	11
Upplysningar	11
Skälen för kommunens beslut	13
Ärendets beredning	17
Motivering av beslut	18
Hur man överklagar	21
Bilagor	22

Administrativa data

Naturreservatets namn:	Kyrkhamn och Riddersviks naturreservat
Kommun, registerområde:	Stockholm
Stadsdelsnämndsområde:	Hässelby-Vällingby
Län:	Stockholm
Naturvårdsregister-ID:	
Lägesbeskrivning:	Cirka 20 km nordväst om Stockholm city
Areal:	Cirka 138 ha varav cirka 22,4 ha utgörs av Mälaren
Fastigheter:	Hässelby Villastad 28:1 (del av) Hässelby Villastad 36:1 (del av)
Markägare:	Stockholms stad
Reservatsförvaltare:	Stockholms stad

Beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken beslutar kommunfullmäktige i Stockholms stad **den XX månad 20XX** att förklara det område som avgränsats på bifogad karta (bilaga 1) som naturreservat.

Naturreservatets namn ska vara Kyrkhamn och Riddersviks naturreservat.

Beslutet träder i kraft tre veckor efter den dag då beslutet kungörs på stadens digitala anslagstavla samt i ortstidning.

Naturreservatets syfte

Syftet med Kyrkhamn och Riddersviks naturreservat

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och att långsiktigt skydda ett större sammanhängande naturområde som utgör ett kärnområde inom stadens blågröna infrastruktur samt en värdekärna i den regionala grönstrukturen.

Områdets variationsrika natur- och kulturlandskap med dess mosaik av värdefulla biotoper som utgör livsmiljö för många olika skyddsvärda arter ska bevaras, vårdas och vid behov restaureras.

Vidare syftar reservatet till att skydda, vårda och stärka läsbarheten av kulturhistoriska byggnader, miljöer och spår i landskapet samt kulturlandskapet i sin helhet.

Syftet är också att bevara och inom ramen för biologisk mångfald utveckla och tillgängliggöra ett tätortsnära naturområde av stor betydelse för allmänhetens friluftsliv, natur- och kulturupplevelser, folkhälsa och rekreation. Områdets mångfald av upplevelsevärden och besökarnas möjlighet till friluftsaktiviteter, motion och lek ska stärkas på ett hållbart sätt som inte äventyrar naturvärdena.

Syftet ska tryggas genom att

- området skyddas från verksamheter och åtgärder som kan skada områdets naturvärden, kulturvärden eller ekologiska funktion
- bevara och utveckla landskapets variationsrika naturmiljöer med ändamålsenlig skötsel
- bevara områdets topografi
- gynna arter som är knutna till tall- och barrblandskog, ädellövmiljöer, bryn- och buskmiljöer, ängs- och gräsmarker samt strand- och vattenmiljöer
- områdets ekologiska funktion och naturvärden utvecklas med åtgärder som anläggande av nya dammar och ängsmiljöer, tillskapande av mark- och sandblottor och död ved, frihuggning av gamla träd och restaurering av brynmiljöer
- stärka tillgängligheten för alla besökare med tydliga entréer, vägvisare och markerande stigar. Möjlighet att anlägga toalett och pedagogisk naturlekplats ska undersökas. Promenadstråk och målpunkter ska hållas framkomliga och inbjudande. Området ska även innehålla enkla anläggningar för friluftslivet som sitt-, rast- och grillplatser
- med zonerings och kanalisering säkerställa möjligheter till såväl rofylldhet som aktivitet och en mångfald av natur- och kulturupplevelser. såsom variationsrik natur, skogskänsla, öppet kulturlandskap, kulturhistoriskt värdefulla byggnader, tystnad, vida vyer och vattenkontakt
- erbjuda möjligheter för återhämtning, motion, sociala möten, lek och naturpedagogik och undervisning
- bevara, vårda och restaurera kulturlandskapet och dess forn- och kulturlämningar, kulturhistoriskt värdefulla byggnader samt Engelska parken
- förmedla information om reservatets olika värden på ett lättillgängligt och förståeligt sätt
- bevara områden som inte är belysta mörka samt biologisk anpassa befintlig belysning för att minimera påverkan på reservatets ekologiska värden.

Prioriterade bevarandevärden

- ett stort sammanhängande naturområde som hyser en mosaik av naturtyper som ger förutsättning för en stor artrikedom och biologisk mångfald
- ädellövmiljöer med gamla ädellövträd och tallmiljöer med gamla tallar som hyser en rik vedinsektsfauna
- betespräglade skogs- och brynmiljöer

- naturstränder och relativt opåverkade grunda limniska vattenmiljöer
- ängsbiotoper och hållmarkstorrängar som har lång kontinuitet av hävd och ett rikt markskikt med en mångfald av kärlväxter och pollinatörer
- den art- och individrika fladdermusfaunan
- områdets mångfald av upplevelsevärden såsom rofylldhet, skogskänsla, variationsrika natur- och kulturmiljöer, utsiktsplatser och vattenkontakt samt möjligheter till ett aktivt friluftsliv
- kulturlandskapet, som visar spår av mänsklig aktivitet från bronsålder fram till idag. Det innefattar fornlämningar, anläggningar och växtlighet kopplade till den agrara markanvändningen, byggnader och anläggningar kopplade till brukssamhället kring avfallsanläggningen samt Hässelby villastads framväxt. Även koloniområdet från 1980-talet har höga bevarandevärden
- Engelska parken i Riddersvik med paviljongen, lindbersån och stjärnparkens geometriska gestaltungsprinciper.

Reservatsföreskrifter

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar kommunfullmäktige med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla i reservatet.

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområde

I naturreservatet är det förbjudet att

1. avverka eller skada träd inklusive deras rötter, buskar eller övrig vegetation. Föreskriften gäller inte åtgärder som beviljats tillstånd enligt A22
2. avverka, skada, ta bort, flytta eller såga upp döda träd, såväl stående som liggande
3. anlägga ny bilväg, cykelbana, parkering eller asfaltera befintlig grusväg samt ändra kulturhistoriska vägdragningar.
4. gräva, spränga, borra, schakta, dika, utfylla, tippa, muddra, hårdgöra eller utföra annan mekanisk mark- och sjöbottenbearbetning som förändrar områdets topografi, infiltrations- eller avrinningsförhållanden. Föreskriften gäller inte åtgärder som beviljats tillstånd enligt A23
5. anordna alla typer av upplag, inklusive snöupplag
6. kalka skogsmark, använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel eller konstgödsel
7. plantera, så eller sätta ut för trakten främmande växt- och djurarter
8. uppföra byggnad, mast, torn eller annan anläggning. Föreskriften gäller inte anläggning som beviljats tillstånd enligt A24, A30, A31, A32, A33, A34 och A36

9. anlägga ny belysning eller byta belysning till en för fladdermöss mer störande armatur eller störande tidsspann i enlighet med Stockholms stads strategi för utomhusbelysning
10. anlägga campingplats eller uppställningsplats för båtar, husvagnar, husbilar eller andra fordon och maskiner
11. anlägga ny badplats eller nya bryggor. Föreskriften gäller inte åtgärder som beviljats tillstånd enligt föreskrift A37
12. dra fram ledning i mark, berg, vatten eller luft. Föreskriften gäller inte åtgärder som beviljats tillstånd enligt föreskrift A35
13. riva byggnader. Föreskriften gäller inte åtgärder som beviljats tillstånd enligt föreskrift A18
14. uppföra stängsel, plank eller planera häck högre än 1,20 meter kring tomtgräns som påverkar upplevelsen av kulturhistoriska värden och samband
15. störa djurlivet under fortplantningsperioden (1 mars – 31 juli)
16. anlägga dagvattenanläggningar som kan ha påtagligt negativ påverkan på djurlivet inom reservatet
17. utföra åtgärder för andra ändamål än restaurering och underhåll eller ändra den ursprungliga gestaltningen i Engelska parken.

Utan tillstånd från Stockholms stad är det förbjudet att (A7-A11)

18. flytta Sågstugan (FO14)
19. riva Sommarstugan (FO13)
20. riva anläggningar såsom jordkällare, murar, trappor, flaggstänger och bersåer
21. bygga om eller till, eller ändra funktion, användningssätt, utseende på befintlig byggnad eller anläggning eller vidta åtgärder som påverkar byggnadens eller anläggningens kulturhistoriska värden. Med anläggning menas exempelvis jordkällare, murar, trappor, bersåer och flaggstångsfästen.
22. avverka eller skada träd yngre än 100 år samt skada övrig vegetation vid åtgärder som beviljas tillstånd enligt A24, A25, A26, A37, A27, A30, A31, A32, A33, A34, A36, A37 och A38
23. gräva, borra, schakta, dika, utfylla, tippa eller utföra annan mekanisk markbearbetning som krävs för åtgärder som beviljas tillstånd enligt föreskrift A24, A25, A26, A27, A30, A31, A32, A33, A34, A35, A36, A37 och A38
24. lägga nya vattenledningar på land och i vatten för att försörja befintliga byggnader med dricksvatten samt anlägga tillhörande vattenreningsanläggning och pumpstation
25. anlägga året-runt öppna toaletter
26. bredda befintlig stig eller gångbana eller anlägga ny stig eller gångbana
27. genomföra marksaneringar
28. uppföra stängsel eller andra hägnader
29. sätta upp skylt, affisch eller liknande anordning
30. uppföra rastplats, spänger, grillplats eller vindskydd
31. uppföra anläggning för rekreation och friluftsliv, exempelvis hundrastgård, frisbeegolf eller naturlek inom område FO1
32. uppföra anläggning för naturpedagogik och naturlek inom område FO2

33. bygga om befintlig eller anlägga ny anläggning för hantering av dagvatten i område FO3
34. anlägga enskilda avlopp med tillhörande avloppsledningar inom FO4 och FO15
35. dra fram nya ledningar i befintlig bil-, grusväg eller ledningsgata
36. anlägga ny groddamm
37. anlägga ny sommarparkering i FO5
38. anlägga en ny badplats och uppföra nya badbryggor i FO6 samt sommarparkering i FO7. Tillstånd får endast ges om den befintliga badplatsen som ligger i direkt anslutning till reservatet avvecklas på grund av en ny energi- eller värmeanläggning i Lövsta. Ny badplats och badbryggor ska uppföras med största möjliga hänsyn till platsen natur- och kulturvärde och ekologiska funktioner.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare, arrendator och annan innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla följande anordningar och åtgärder för att tillgodose syftet med reservatet:

1. utmärkning av reservatets gränser samt uppsättning av reservatsskyltar och övriga informationsskyltar
2. natur- och kulturmiljövårdande skötselåtgärder i form av slåtter, bete, frihuggning av enskilda träd, luckhuggning och naturvårdande gallring, röjning av sly, buskar och unga träd samt störning av vegetationen i syfte att skapa markblottor. Fällda träd, grenar och kvistar som uppstår vid skötselåtgärder lämnas inom reservatsområdet så länge det inte skadar de natur- och kulturvärden som reservatet är till för att skydda
3. plantering av inhemska träd och buskar, fruktträd och bärbuskar, anläggning av ängsytor samt vallodling
4. veteranisering av unga och medelålders träd, tillskapande och tillförande av död ved samt tillskapande av bo- och övervintringsmiljöer för djurlivet
5. bekämpning av invasiva främmande arter och ej önskvärda arter som inte är klassade som invasiva
6. fällning eller kapning av träd som utgör risk för skada på människor eller egendom; åtgärdade träd lämnas inom naturreservatet
7. flytt av träd som fallit över väg, stig, parkering, anläggning
8. flytt av vindfällan inom reservatet, i de fall de kan orsaka ett hot mot områdets naturvärden eller försvåra skötseln
9. skötsel och underhåll av befintliga vägar inklusive tillhörande vägdiken, elljusspår, gångbanor och stigar samt befintliga byggnader och anläggningar såsom grill-, rast- och sittplatser, bryggor, parkering, utegym samt naturlekplatser
10. åtgärder i syfte att begränsa och förhindra storskaliga angrepp av åttatandad granbarkborre genom utplacering av fällor, utläggning av fångstvirke, fällning och barkning av färskt angripna granar samt rotkapning och barkning av vindfällda granar. Fällda träd ska i första hand lämnas i naturreservatet, men fällda färskt angripna träd kan i undantagsfall transporteras ut om områdets bevarandevärden påtagligt hotas
11. betesstängsling

12. tillfälliga upplag i samband med skötselåtgärder
13. byte av befintliga belysningssystem för anpassning till fladdermöss
14. undersökningar av växt- och djurlivet samt övriga förhållanden avseende naturmiljö, kulturmiljö och friluftsliv i reservatet
15. uppsättning och underhåll av sittplatser och soptunnor
16. anläggande av anordningar för rekreation och friluftslivet så som rast- och grillplatser, vindskydd, mindre förråd, markerade stigar, hundrastgård, naturlekplats och naturstig samt skötsel av dessa
17. anläggande av groddamm och skötsel av denna.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet

Föreskrifter under punkt C gäller såväl allmänheten som markägare och innehavare av särskild rätt.

Undantag från föreskrifterna anges under punkt D nedan.

I naturreservatet är det förbjudet att

1. fälla eller skada levande eller döda träd och buskar, att skada vegetation i övrigt genom att till exempel gräva upp växter, ta bort mossor, lavar eller vedlevande svampar
2. samla in död ved i form av stammar, stamdelar, genar och kvistar från marken i syfte att använda som brännved
3. förstöra eller skada berg, jord eller sten genom att gräva, hacka, borra, spränga, rista, måla eller liknande
4. göra upp eld annat än på anvisad plats.
5. störa eller skada djurlivet, till exempel genom att klättra i boträd, fånga eller döda däggdjur, fåglar, kräldjur eller groddjur
6. medföra hund som inte är kopplad. Föreskriften gäller inte utpekade hundrastplatser
7. sätta upp skylt, affisch eller dylikt utanför anvisad plats på stadens anslagstavlor
8. snitslar, orienteringsskärmar och tipsfrågor får inte sättas upp i områden känsliga för markslitage såsom hållmarker och ängsmarker innan de har slåttats. Snitslar, orienteringsskärmar och tipsfrågor tas ned efter avslutat arrangemang
9. använda musikanläggning eller annan ljudalstrande anordning på för djurliv och/eller människor störande sätt
10. ankra i vattenområden grundare än 3 meter och nära fartygslämningar
11. starta och landa med luftfarkost såsom drönare
12. rubba, täcka, elda på- eller på annat sätt skada fornlämningar.
13. rida utanför vägar och utpekade ridstigar
14. beträda privata tomter

Utan Stockholms stads tillstånd är det förbjudet att:

15. anordna tävlingar, marknader, event eller liknande verksamheter med fler än 100 deltagare under perioden 1 mars – 31 juli

16. anordna tävlingar, marknader, event eller liknande verksamheter med fler än 300 deltagare under perioden 1 augusti – sista februari.
17. Sätta upp bikupor

D. Undantag från reservatsföreskrifterna

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte gälla följande:

1. reservatsförvaltaren eller den som förvaltaren utser får utföra de åtgärder som anges i föreskrifterna B1 – B15
2. väghållaren får underhålla befintlig väg och dess vägområde samt anlägga mindre snö- eller grusupplag på befintliga parkeringsplatser, trots vad som anges i A5
3. fastighetsägare och arrendatorer får utföra de åtgärder som är nödvändiga i samband med skötsel, underhåll och reparation i syfte att bibehålla eller återställa en byggnads eller anläggnings konstruktion, funktion, användningssätt, utseende eller kulturhistoriska värde
4. innehavaren av ledning får utföra normalt underhåll av befintliga ledningar och tillhörande anläggningar samt övriga åtgärder som följer av befintliga ledningsrätter. Inför åtgärder ska ansvarig tillsynsmyndighet och reservatsförvaltaren informeras senast åtta veckor innan åtgärden utförs. Även vid akuta åtgärder vid driftstörningar ska tillsynsmyndighet och reservatsförvaltaren informeras i möjligaste mån
5. personal inom polisen, sjukvården, försvarsmakten, och räddningstjänsten får vid insatser använda lös hund, trots vad som anges i C6
6. tillsynsmyndigheten, viltvården, reservatsförvaltaren eller den som förvaltaren utser får starta och landa med drönare, trots vad som anges i C11
7. inom koloniområden (FO8 och FO9), tomter (FO4 och FO14) och odlingsytor som används för naturpedagogik (FO2) är det tillåtet att gräva för trädgårdsändamål, trots vad som anges i A4 samt C3
8. inom Engelska parken, koloniområden (FO8 och FO9), tomter (FO4 och FO14) och odlingsytor som används för naturpedagogik (FO2) är det tillåtet att så och plantera främmande växter som inte är klassade av Naturvårdsverket som invasiva eller risk för att bli invasiva i Sverige, trots vad som anges i A7
9. inom koloniområden (FO8 och FO9), tomter (FO4 och FO14) och områden för naturpedagogik (FO2) är det tillåtet att ta bort eller skada buskar, växter, lavar och mossor trots vad som anges i A1 samt C1
10. inom koloniområden (FO8 och FO9), tomter (FO4 och FO14) och områden för naturpedagogik (FO2) är det tillåtet att anlägga kompost för trädgårdsavfall, trots vad som anges i A4
11. inom koloniområden (FO8 och FO9), tomter (FO4 och FO14) gäller inte C2, C4 och C6
12. inom koloniområden (FO8 och FO9), tomter (FO4) är det tillåtet att uppföra ny biologisk anpassat belysning trots vad som anges i A9
13. inom tomter (FO4) är det tillåtet att anlägga mindre grusade ytor (max 17,5 kvm) exempelvis för parkering trots vad som anges i A3
14. inom FO10 är det tillåtet att lägga upp roddbåtar trots vad som anges i A4
15. inom koloniområdet Hässelby (FO8) är det tillåtet att bebygga varje enskild lott med sammanlagt 39 kvm, varav 26 kvm stuga, 8 kvm veranda och 5 kvm bod trots vad som anges i A8. Stugans höjd till taknocken får inte

- överstiga 3,50 m. Taklisthöjden får inte överstiga 2,20m. Bygganden får uppföras i en våning utan inredd vind. Därutöver får ett trädäck om maximalt 15 kvm anläggas på lotten trots vad som anges i A8
16. inom koloniområden i Riddersvik (FO9) är det tillåtet att uppföra ett förråd om max 6 kvm och 3,0 meter nockhöjd
 17. i Riddersvik i område FO11 är det tillåtet att genomföra marksanering, anlägga tillhörande tillfälliga arbetsvägar, återställa mark, vegetation och anläggningar trots vad som anges i A1, A2, A3, A4, A6 och A8. Hänsyn ska tas till skyddsvärda träd
 18. rivning av byggnader i områden FO12 om byggnaden inte utgör sommar eller vinterviloplatser för fladdermöss.

Föreskrifternas ikraftträdande

Föreskrifterna under A, B och D träder i kraft tre veckor efter den dag då naturreservatsbeslutet publicerats på kommunens digitala anslagstavla samt i ortstidning. Enligt bestämmelserna i 7 kap. 30 § miljöbalken andra stycket gäller ordningsföreskrifterna under C omedelbart.

Skötsel och förvaltning

Med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer Stockholms stad bifogad skötselplan (bilaga 3) med mål, riktlinjer och åtgärder för reservatets skötsel och förvaltning. Stockholms stad är förvaltare för naturreservatet i enlighet med 2 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Exploateringsnämnden står för investering för inrättande av naturreservatet. Ansvarsfördelningen för framtida skötsel och drift inom staden följer gällande reglementen. Enligt nuvarande reglemente ansvarar Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd för skötsel och underhåll, miljö- och hälsoskyddsnämnden för tillsyn och stadsbyggnadsnämnden för dispens- och tillståndsprövningar. Fastighetsnämnden ansvarar för skötsel och underhåll av byggnader med tillhörande tomtplatser inom reservatet. Trafiknämnden ansvarar för skötsel och underhåll av bilvägar och parkeringsplatser.

Ansvar för skötsel inom markarrenden och brukaravtal regleras inom respektive avtal.

Privata fastighetsägare ansvarar för skötsel och underhåll av egen fastighet.

Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet för fornlämningar och byggnadsminnen.

Upplysningar

I reservatet gäller också övriga bestämmelser till skydd för natur- och kulturmiljön. Bland dessa kan nämnas följande:

Allemansrätt

Allemansrätten ger tillgång till naturen under ansvar. Allemansrätten är grundlagsskyddad genom 2 kap. 15 § regeringsformen. Av 7 kap. 1 § miljöbalken framgår det att var och en som utnyttjar allemansrätten eller annars vistas i naturen ska visa hänsyn och varsamhet i sitt umgänge med den. I ett naturreservat kan allemansrätten begränsas av reservatsföreskrifterna.

Allemansrätten innebär att alla får vistas på annans mark för att komma ut och vistas i naturen, men inte störa eller förstöra. Hemfriden ska respekteras liksom ägarens ekonomiska intressen. Hänsyn ska också visas naturvärden och andra människor som ägnar sig åt friluftsliv.

Förbudet att skräpa ned

Förbudet mot nedskräpning enligt 15 kap. 26 § miljöbalken.

Terrängkörningslagen (1975:1313)

Enligt terrängkörningslagen är det förbjudet att köra motordrivna fordon inklusive elcykel på barmark i terrängen. All mark utanför väg, t.ex. park, åker, äng, skog och stränder, räknas som terräng. Också stigar är terräng i lagens mening. Generella undantag från förbudet finns i terrängkörningsförordningen (1978:594), bland annat för statlig och kommunal tjänsteman vid skötsel- och anläggningsarbete, om åtgärden ej kan utföras på annat lämpligt sätt, samt för räddningstjänst, läkare och brandkår. Länsstyrelsen kan efter ansökan medge enskilda undantag om särskilda skäl föreligger.

Lokala trafikföreskrifter för Stockholm

Stockholm stads lokala trafikföreskrifter innebär följande:

I terräng är all fordonstrafik förbjuden om inte annat anges genom trafikföreskrift eller vägmärke. Fordon i samband med underhållsarbete, väghållningsarbete eller liknande får om så erfordras framföras på parkväg. Som fordon betraktas även cyklar.

Lokala ordningsföreskrifter om hundar och camping

I lokala ordningsföreskrifter för Stockholms stad reglerar kommunen vad som gäller för att upprätthålla ordningen på offentlig plats. Kyrkhamn och Riddersvik är en offentlig plats. Det som är aktuellt för området är följande:

- hundar ska hållas kopplade på offentlig plats, med undantag av de områden där kommunen anordnat hundrastområde eller hundrastgård.
- camping får inte ske på offentlig plats.

Kulturmiljölagen

Enligt 2 kap. kulturmiljölagen (1988:950) är alla fornlämningar skyddade, vilket bl.a. innebär att det är förbjudet att utan tillstånd rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning. Om en

fornlämning påträffas vid eventuella byggnationer eller andra arbeten inom reservatet så ska arbetet i enlighet med 2 kap. 10 § i kulturmiljölagen omedelbart avbrytas. Den som leder arbetet ska omedelbart anmäla förhållandet hos Länsstyrelsens kulturmiljöenhet.

Övrig kulturhistorisk lämning [ABI] har inte samma lagskydd som en fornlämning men ingår i det som sägs inledningsvis i kulturmiljölagen "Ansvar för kulturmiljön delas av alla. Såväl enskilda som myndigheter ska visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön. Den som planerar eller utför ett arbete ska se till att skador på kulturmiljön undviks eller begränsas.

Förordningen om användning av vattenskoter

Vattenskotrar får enligt förordningen (1993:1053) om användning av vattenskoter användas endast i allmän farled och i sådana vattenområden där länsstyrelsen beslutat om undantag från det generella förbudet

Fridlysningsbestämmelserna.

Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259), med undantag för sådan jakt som är tillåten enligt samma lag.

Fridlysningsbestämmelser för växter och djur finns även i 8 kap. miljöbalken och i artskyddsförordningen (2007:845).

Förbudet mot att släppa ut toalettavfall från fritidsbåtar

Förbudet mot att släppa ut toalettavfall från fritidsbåtar i hav, sjöar och inre vattendrag. Hela Sveriges sjöterritorium omfattas enligt Transportstyrelsens föreskrifter (TSFS 2012:13) om ändring i Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (TSFS 2010:96) om åtgärder mot förorening från fartyg.

Eldningsförbud

Under perioder av generellt eldningsförbud gäller detta även vid anordnade eldplatser i naturreservatet.

Skälen för kommunens beslut

Beskrivning av området

Naturmiljö

Kyrkhamn och Riddersviks naturreservat ligger inom Görvälnkilen och cirka 70 procent av naturreservatets landareal ingår i en regional värdekärna. Området utgör även ett ekologisk särskilt betydelsefullt kärnområde inom stadens blågröna infrastruktur.

Reservatet utgörs av en mosaik av skog och trädklädda biotoper (cirka 54 %), vatten och stränder (cirka 19%), gräs-, ängs- och buskmarker främst på tidigare brukade åkermark som delvis används som golfbana (cirka 18 %), park, kolonilotter och trädgårdar (cirka 8 %), småvatten och en bäckravin.

Områdets ekologiska värden är höga då området är del av ett stort sammanhängande naturområde och området hyser en stor variation av natur- och biotyper. Här finns en mosaik av värdefulla tall- och ädellövsmiljöer med lång kontinuitet och 200 år gamla träd men även triviallövskogar. Trädmiljöerna med gamla träd har en rik fauna av insekter knutna till död ved. I Riddersvik ingår Engelska parken i reservatet. I parken finns värdefulla bestånd av gamla tallar, ädellövträd och lärkar.

Den nordvästra delen av Kyrkhamn utgörs av sammanhängande skog som sträcker sig in i Järfälla kommun. Många av områdets skogar och trädklädda biotoper har en historik med skogsbete. Majoriteten av skogsområdena är endast påverkade av småskalig plockhuggning, bara några mindre områden är påverkade av tidigare skogsbruk. Det finns också öppna hällmarkstorrängar, slätterängar och betesmarker med bryn- och buskmiljöer där rester av en hävdgynnad kärlväxtflora och ett antal olika pollinatörer har noterats.

I väst omfattar reservatet Mälarens strandzon på land och i vatten. Här finns relativt opåverkade stränder med såväl grunda som djupa vattenområden. Stränderna utgörs av block- och klippstränder, strandskogar samt grus- och sandstränder i områdets vikar. Områdets två koloniområden och trädgårdar samt anlagda småvatten på golfbanan bidrar till områdets variationsrikedom.

Med en stor variation av naturtyper finns förutsättningar för en stor artrikedom. I området förekommer många skyddsvärda arter inom flertalet artgrupper så som fladdermöss, fåglar, groddjur, insekter och kärlväxter.

Åtta olika fladdermusarter har observerats. Av dessa bedöms sex arter ha en lokal population som använder reservatet under reproduktionsperioden: dammfladdermus (NT, nära hotad), dvärgpipistrell, mustasch-/taigafladdermus, nordfladdermus (NT), större brunfladdermus och vattenfladdermus.

Bland rapporterade fågelarter finns ett flertal rödlistade arter: duvhök (NT), entita (NT), grönfink (EN, starkt hotad), grönsångare (NT), gulsparr (NT), kråka (NT), mindre hackspett (NT), spillkråka (NT), stare (VU, såbar), svartvit flugsnappare (NT), talltita (NT) och ärtsångare (NT). Bland groddjur finns mindre vattensalamander och vanlig padda.

Det finns ett stort antal vedlevande insekter och ett flertal pollinatörer. 29 olika rödlistade insekter har rapporterats inom området varav ett 20 tal utgörs av vedlevande arter såsom barkbaggen *Colydium filiforme* (EN), brokig barksvartbagge *Corticus fasciatus* (VU), skeppsvarvsflugan *Lymexylon navale* (NT), hålträdslokrypare *Anthrenochernes stellae* (NT), hålskenknäppare *Eucnemis capucinus* (NT), lindvedvivel *Phloeophagus turbatus* (NT), gulbent kamklobagge *Allecula morio* (NT), plattad lövvedborre *Xyleborus monographus* (NT), silvertecknad vedstiletfluga *Pandivirilia melaleuca* (VU), lövvedborre *Xyleborus monographus* (NT), gul gaddbagge *Mordellistena neuwaldeggiana* (NT) samt matt blombagge *Ischnomera cinerascens* (NT), grön aspvedbock *Saperda perforata* (NT) och reliktböck *Nothorhina muricata* (NT) samt flera naturvårdsarter som

aspvedgnagare, myskbock, mindre mörghorre och åttafläckig praktbagge. Den framträdande förekomsten av reliktsbock i Riddersvik är särskilt intressant eftersom arten utgör värddjur åt en sällsynt parasitstekel, *Xorides depressus* (NT) som också har observerats i området. Bland pollinatörer finns flera arter av vildbin som svartpälsbi *Anthophora retusa* (NT), blålockshumla *Bombus soroeensis* och gråhumla *Bombus ruderarius* samt tre arter av bastardsvämare (samtliga NT), mindre blåvinge (*Cupido minimus*) (NT) och violettkantade guldvinge (*Lycaena hippothoe*) (NT).

I den naturvärdesinventering som utförts i reservatet bedöms cirka 37 procent av landarealen hysa högsta eller högt naturvärde och cirka 33 procent påtagligt naturvärde. Av det år 2022 inventerade vattenområdet bedöms cirka 28 procent ha högt naturvärde.

I de flesta skötselområden finns en stor potential att utveckla naturvärden över tid med de åtgärder som beskrivs i skötselplanen. Exempel på prioriterade åtgärder är frihuggning av hagmarksträd, grova ekar och ljusträd som tidigare haft mer ljusöppna förhållanden, luckhuggning och naturvårdsgallring i homogena täta skogsbestånd samt anläggandet av en ny damm.

Sammantaget är Kyrkhamn och Riddersvik ett mycket artrikt område med stor betydelse för biologisk mångfald.

Kulturmiljö

Kyrkhamn och Riddersvik är ett kulturlandskap som präglas av lång kontinuitet. Fornlämningar i form av gravar och boplatser vittnar om att området varit bebott sedan bronsåldern. Lämningarnas lägen speglar landhöjningen där ny bördig mark tagits i anspråk när strandlinjen förflyttats. Marken i Kyrkhamn-Riddersviksområdet tillhörde tidigare Lövsta by, känd sedan 1370. Lövstafjärden var en del av farleden mellan Stockholm och Sigtuna/ Uppsala vilket avspeglas i uppgiften om en sjömanskyrkogård vid Kyrkhamnsudden. Närhet till Mälarens farleder var en viktig förutsättning för etableringen av boplatser och kom att ha betydelse för området långt in i historisk tid.

Marken i området har brukats sedan förhistorisk tid. Den agrara markanvändningen har en lång hävd som sträcker sig fram till 1880-talet då staden övertog marken och nya verksamheter introducerades i området och är ett bärande uttryck i kulturlandskapet. Dess prägel framgår i landskapets uppdelning mellan kuperad utmark och flack odlingsmark som ramas in av gamla träd och historiska vägdragningar. Den traditionella bebyggelsestrukturen med exempelvis torpen placerade på utmark eller i skogsbryn och herrgårdens strandnära läge i Riddersvik är karaktäristisk.

Riddersviks gård utgör en intakt herrgårdsmiljö från sent 1700/tidigt 1800-tal. Gårdsmiljön består av ett cirka 35 hektar stort område varav cirka 15,8 hektar som omfattar engelsk park, ett koloniområde och två byggnader från 1890 talet.

Engelska parken berättar om rådande parkideal under sent 1700-tal och tidigt 1800-tal. Parkstilen utvecklades bland annat med den underliggande intentionen om att efterlikna ett arkadiskt landskap. Ett framträdande drag för stilen är att anläggningarna gavs en gestaltning som uppfattades som mer naturlig än tidigare mer formella parkideal.

Karaktäristiska inslag är anpassning till landskapets förutsättningar och en organisk struktur med öppna ytor, trädridåer och vindlande gångar. Andra viktiga inslag är siktlinjer, utblickar och blickfång, till exempel i form av små tempel. Parkstilen introducerades i Sverige av landets förste utbildade trädgårdsarkitekt, Fredrik Magnus Piper. Värdebärande karaktärsdrag i Engelska parken är framför allt parkens grundstruktur med utgångspunkt i terrängens topografi, kvarvarande växtlighet och gångvägar samt utblickar mot vattenspegeln. Ytterligare värdebärande karaktärsdrag är paviljongen och lindbersån, som är tidstypiska inslag och uttryck för viloplatser i skuggläge med utsikt över naturtillgångarna. Andra inslag med stor betydelse för utemiljöns kulturhistoriska värde är stjärnparkens geometriska gestaltungsprinciper som härrör från barockens ideal och som vittnar om att båda parkstilarna samexisterade under tiden omkring sekelskiftet 1800.

Efter stadens övertagande av Kyrkhamn och Riddersvik etablerades ett stenbrott och en avfallsstation i Kyrkhamn. Det medförde att området antog karaktären av ett brukssamhälle. Kvarvarande byggnader i form av kontorsbyggnad, bostäder för de anställda, byggnader för kommersiell och social service såsom marketenteri och skolhuset utgör bärande komponenter av kulturlandskapet som berättar om platsens utveckling till brukssamhälle och modernisering. Husen som uppfördes för de anställda speglar även stadens initiativ till socialt ansvar för anställda. Till berättelsen om brukssamhället hör byggnadernas tidstypiska arkitektur, vägdragningar från tillkomsttiden, tidstypiska trädgårdsanläggningar med fruktträd, bersåer, grusade gångar, naturstensmurar, stentrappor, jordkällare och uthus.

Under 1900-talets början etablerades Hässelby villastad strax norr om Kyrkhamn och Riddersvik. Villastadens tillkomst ledde till etableringen av handelsträdgårdar i Kyrkhamn. Strax utanför reservatet finns rester av trädgårdsanläggningar och trädgårdsmästarbostad kvar. De är en del av Kyrkhamns kulturlandskap och speglar platsens bebyggelseutveckling under 1900-talets början.

Kyrkhamn och Riddersvik är kulturmiljöer med höga kulturhistoriska värden där det välbevarade kulturlandskapet tydligt speglar områdets bebyggelseutveckling och historiska markanvändning från förhistorisk tid fram till 1900-talets första hälft. Kulturlandskapet är unik av sitt slag i staden både som en välbevarad lokal företeelse men även som del av ett större sammanhang som präglats av stadens expansion och anläggandet av kommunaltekniska anläggningar och verksamheter i ytterstaden under det sena 1800-talet.

Sammantaget ger kulturlandskapets bärande komponenter förståelse och kunskap om hur bebyggelsemiljön hänger samman innehållsmässigt. Varje enskild del är betydande för helhetsmiljön. De bidrar till upplevelsen av kulturlandskapets utveckling och långa kontinuitet, där olika företeelser överlappar varandra och ger kunskap om tidigare markanvändning, äldre byggnadstradition, byggnadstypologier och sociala förhållanden.

Den gröna kulturmiljön i Engelska parken är i behov av restaurering genom selektiv röjning och gallring i igenväxande delar såsom Stjärnparken.

Rekreation

Kyrkhamn och Riddersvik är ett populärt område för rekreation och reservatet är välbesökt året runt. Mycket av det rekreativa värdet kommer av områdets storlek där möjlighet finns till olika aktiviteter men även upplevelsevärden som skogskänsla och tystnad. Här finns möjlighet att vandra i skog, till utblickar över Mälaren samt flera möjliga platser för bad. Lövstabadet som ligger strax utanför reservatsgränsen i Kyrkhamn är ett av områdets mest populära men klipporna norr om badplatsen nyttjas också för bad. Mälaren erbjuder möjlighet till en rad olika aktiviteter såsom paddling, fritidsfiske och skridskoåkning.

I Kyrkhamn finns ett stenbrott och flertal äldre byggnader som berättar om områdets historia och det tidigare brukssamhälle. I en av byggnaderna, Kyrkhamnstorpet, finns en naturskola som bedriver naturpedagogisk verksamhet. I öster ligger ett stort koloniområde. Här finns möjlighet att ströva runt bland trädgårdarna och att besöka Sinnenas trädgård som ligger centralt i området.

Söder om Lövta deponierna ligger Riddersviks gård och Engelska parken. Parken är idag ett populärt besöksmål med slingrande promenadstigar och en paviljong på tempeludden i parkens norra del. Här är kulturmiljön en stor del av områdets rekreativa värden men även kontakten med Mälaren är en kvalitet. Även här finns möjligheter att ta del av naturpedagogik på den 4H gård som ligger i norra delen av området. Invid denna finns även en bäckravin som ger en annorlunda naturupplevelse.

Det finns goda möjligheter att förbättra tillgängligheten i området och att utveckla reservatets rekreativa värden med de åtgärder som beskrivs i skötselplanen. Exempelvis genom att skapa entréer och genom markering av stigar. Andra viktiga åtgärder är att anordna rast- och grillplatser, delvis för att stävja problem med att besökare eldar på klippställarna. Områdets tillgänglighet och attraktivitet skulle även kunna förbättras genom året-runt öppna toaletter och café.

Riksintresse

Stora delar av reservatet ligger inom riksintresse för de samlade natur- och kulturvärdena för Mälaren med öar och strandområden enligt 4 kap. 1 och 2 §§ miljöbalken.

Vattenområdet ingår även i riksintresset för yrkesfiske enligt 3 kap. 5 § miljöbalken.

Ärendets beredning

Kommunfullmäktige beslutade i budget 2012 att ge exploateringsnämnden i uppdrag att i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden att inrätta naturreservat i Kyrkhamn. I budget 2014 gavs uppdrag till exploateringsnämnden att leda arbetet och samarbeta med miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden samt berörda stadsdelar.

Ett samråd om förslag till naturreservat för Kyrkhamn hölls 2014. Arbetet pausades sedan i väntan på utredningen av ett nytt värmekraftverk i Lövsta, Lövstaverket.

Kommunfullmäktige förnyade sitt uppdrag till berörda nämnder att fortsätta med arbetet med att inrätta naturreservat Kyrkhamn under perioden 2016-2022.

I budget 2023 och 2024 ändrades uppdraget till att inrätta ett naturreservat i Kyrkhamn och Riddersvik. Arbetet skulle beakta genomförande av bostadsbyggnadsmål och planerad viktig infrastruktur.

I kommunfullmäktiges budget 2025 gavs uppdraget att stadsbyggnadsnämnden tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden, exploateringsnämnden och berörd stadsdelsnämnd ska överlämna förslag på skötselplaner, gränsdragning och övriga underlag som krävs för att kommunfullmäktige ska kunna fatta beslut om att inrätta naturreservat Kyrkhamn och Riddersvik år 2025. I fråga om gränsdragning, skulle behovet av en buffertzona tas i beaktande för att säkerställa att Lövstaverket kan etableras.

Under åren 2016- 2025 har stadsbyggnadskontoret i samarbete med exploateringskontoret, miljöförvaltningen, Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning, stadsmuseet och fastighetskontoret tagit fram nödvändiga underlag och utredningar samt arbetat fram ett förslag till reservatsgräns och ett förslag till beslut och skötselplan.

Förslaget kommer samrådats enligt miljöbalken under slutet av oktober – november 2025.

Motivering av beslut

Reservatsbeslutets förenlighet med mål, planer, program och befintliga verksamheter

Nationella miljökvalitetsmål

Reservatsbeslutet stödjer det nationella miljökvalitetsmålet *God bebyggd miljö*, vilket innebär att städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en lokalt och globalt god miljö. Natur- och kulturvärden ska tas tillvara och utvecklas. Beslutet stödjer även det nationella miljökvalitetsmålet *Ett rikt växt- och djurliv*, vilket innebär att den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas och människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald. Vidare stödjer beslutet det nationella miljökvalitetsmålet *Levande skog*, vilket innebär att skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.

Översiktsplan för Stockholm

Reservatsbeslutet är förenligt med Stockholms stads översiktsplan som antogs av kommunfullmäktige den 19 februari 2018. I översiktsplanen framhävs vikten av närhet till parker och natur, ett sammanhängande parknät, målpunkter i varje stadsdel, förbättrade gröna kvaliteter och en livskraftig grön infrastruktur. Bland planeringsinriktningar lyfts en

livskraftig grön infrastruktur och blåstruktur med rik biologisk mångfald som ska upprätthållas och stärkas.

Kyrkhamn och Riddersvik ligger i den nordvästra utkanten av Hässelby-Vällingby och angränsar i nordost till ett större naturområde i Järfälla kommun. I sydväst angränsar reservatet till Hässelby villastad. Enligt översiktsplanen finns vissa möjligheter till stadsutveckling i Hässelby villastad. Lövstadbadet och Ridderviks gård bedöms ha goda förutsättningar att utvecklas till attraktiva områden för rekreation och möten för hela västerort. Möjligheten att en ny kraftvärmeanläggning kan anläggas på det gamla deponiområdet i Lövsta beskrivs samt pågående planläggning kring Riddersviks gård. Kyrkhamn ska skyddas som naturreservat enligt översiktsplanen.

I den lokala stadutvecklingskartan för Hässelby – Vällingby är Kyrkhamn-Riddersvik utpekad som naturmark och Kyrkhamn föreslås som naturreservat. Riddersvik är markerad som stadsutvecklingsområde – komplettering som innebär att området kan kompletteras med bostäder, service, verksamheter, gator, parker, kultur och idrottsytor. Förstärkningar av de gröna kvaliteterna är en viktig del i stadsutvecklingen. Blomsterkungsvägen är utpekad som stadsgata med lokal karaktär.

Att skydda stora delar av Kyrkhamn och Engelska parken som är en del av Riddersviks gård bedöms ligga i linje med översiktsplanens intentioner.

Stockholms miljöprogram

Stockholms stads miljöprogram 2025-2030 anger stadens strategiska inriktning inom miljö- och klimatområdet och slår fast sju målområden för en hållbar stad. Bildandet av naturreservat för Kyrkhamn och Riddersvik är i linje med ett flertal av dessa mål:

Ett Stockholm med livskraftiga ekosystem – som anger att stadens växter och djur ska leva i livskraftiga populationer, att den biologiska mångfalden och den blågröna infrastrukturen ska stärkas, samt att mer natur ska skyddas.

Ett klimatanpassat Stockholm - då naturen i Kyrkhamn och Riddersvik tillhandahåller ekosystemtjänster som är avgörande för staden och dess invånare, såsom svalka, skydd mot erosion och översvämningar.

En rättvis och inkluderande omställning – då naturen erbjuder möjlighet till kostnadsfri rekreation och avkoppling.

Grönare Stockholm

Kommunfullmäktige har beslutat om Riktlinjer för planering, genomförande och förvaltning av stadens parker och naturområden i ett dokument benämnt Grönare Stockholm. Bildandet av naturreservat för Kyrkhamn och Riddersvik bedöms ligga i linje med de tre övergripande riktlinjer som ges:

- Stockholmarna ska ha god tillgång till parker och natur med höga rekreations- och naturvärden.
- Staden ska ha en livskraftig grönstruktur med rik biologisk mångfald.

- Ett effektivt resursutnyttjande och samspel mellan förvaltning och utveckling.

Handlingsplan för biologisk mångfald i Stockholms stad

Syftet med handlingsplanen är att ange inriktningen för arbetet med biologisk mångfald inom Stockholms stad. Handlingsplanen innehåller fem strategier som syftar till att konkretisera hur staden ska arbeta med etappmålen i miljöprogrammet om biologisk mångfald, samtidigt som målen för bostadsförsörjningen prioriteras med en hög genomförandetak. Inrättande av naturreservatet Kyrkhamn och Riddersvik ligger i linje med dessa fem strategier:

- Lyft fram prioriterade arter och naturkvaliteter.
- Uppmärksamma biologisk mångfald i stadens processer.
- Genomför ekologiska förstärkningsåtgärder.
- Utveckla kunskap och kommunikation.
- Utveckla verktyg som underlättar samverkan och genomförande.

Strategi för Stockholms utomhusbelysning

Stockholms stads strategi för utomhusbelysning innebär att ljuset ska anpassas efter användarnas behov och platsens förutsättningar. Strategin behandlar utomhusbelysning i förhållande till fem fokusområden:

- ljusföroreningar
- biologisk mångfald
- energi- och resurseffektivisering
- gestaltning och anpassning till stadsbild
- trygghet och säkerhet.

Enligt strategin ska Stockholms stad aktivt arbeta för att minska negativ påverkan från belysning i områden värdefulla för biologisk mångfald. Belysning ska undvikas i områden med höga naturvärden och viktiga ekologiska funktioner. Belysningen ska utvecklas för att minska negativ påverkan i övriga grönområden där det kan finnas behov av att stärka förutsättningarna för biologisk mångfald. Vidare ska staden aktivt arbeta för att tillämpa belysningslösningar som bidrar till ökad trygghet och säkerhet. Naturreservatets föreskrifter bedöms ligga i linje med strategin.

Gällande områdesskydd

Området ingår i Östra Mälarens vattenskyddsområde enligt 7 kap 21 § miljöbalken.

Inom områdets strandzon gäller det generella strandskyddet enligt 7 kap 13 – 18 §§.

Gällande detaljplaner

Mindre områden i reservatets västra del omfattas av detaljplanen Pl 2004-09139, laga kraft 2006 samt stadsplanen Pl. 7084, laga kraft 1971 som båda anger allmän plats, park.

Inrättande av ett naturreservat bedöms vara förenligt med gällande planer.

Intresseprövning och avgränsning

Kyrkhamn och Riddersvik ligger inom Görvälknilen och cirka 70 procent av naturreservatet landareal ingår i en regional värdekärna. Området utgör även ett ekologisk särskilt betydelsefulla kärnområde inom stadens blågröna infrastruktur.

Områdets ekologiska värden och artrikedom är stora både tack vare att området är del av ett stort sammanhängande naturområde och tack vare att området hyser en stor variation av natur- och biotyper.

Området är ett värdefullt kulturlandskap som präglas av lång kontinuitet. Fornlämningar vittnar om att området varit bebott sedan bronsåldern. Den agrara markanvändningen och områdes kvarvarande byggnader utgör bärande uttryck i kulturlandskapet och berättar om platsens utveckling från ett agrarsamhälle till brukssamhälle.

Vidare utgör reservatet ett värdefullt och välbesökt rekreationsområde och en attraktiv målpunkt för hela västerort. Området erbjuder god möjlighet till lugn och ro, natur- och kulturupplevelse, sociala möten, motion och lek. Områdets variationsrikedom som består av olika skogsmiljöer, strand- och vattenmiljöer, kulturpräglade miljöer i form av ett öppet kulturlandskap, fornlämningar, kulturhistorisk värdefulla byggnader och Engelska parken, bidrar till områdes attraktivitet.

Att skydda området formellt som naturreservat bedöms vara det mest effektiva sättet för att långsiktigt bevara och utveckla områdes biologiska mångfald, ekologiska funktioner samt kulturhistoriska och rekreativa värden. Naturreservatsbildningen bedöms stärka områdets funktion som del av ett ekologiskt särskilt betydelsefullt kärnområde med dess spridningsvägar och ekosystemtjänster.

Avgränsningen av naturreservatet har utgått från områdets befintliga och potentiella natur-, kultur- och rekreativa värden samt tagit hänsyn till pågående planarbete i Riddersvik, stadsutvecklingsmöjligheter och eventuella behov av en framtida värme- eller energianläggning på det gamla deponiområdet i Lövsta. För att ta höjd för eventuella ytanspråk vid utveckling av anläggningen har Lövstabadet, stora delar av Hässelby golfbana samt parkeringen vid elljusspåret lämnats utanför reservatet. Kring Lövstavägens vägområde lämnas en buffert för att inte försvåra eventuella framtida behov av förändringar kopplat till deponiområdet vid Lövsta.

Avgränsningen skapar tillsammans med föreskrifterna och skötselplanen förutsättningar för att värdena avseende natur, kultur och rekreation ska kunna bevaras och stärkas, så att syftena med naturreservatet ska kunna uppnås.

Hur man överklagar

Sakägare kan överklaga beslutet hos länsstyrelsen i Stockholms län, inom tre veckor från den dag då beslutet kungörs i ortstidning. Så här kan du överklaga:

- Tala om vilket beslut som överklagas, t.ex. genom att skriva kommunfullmäktiges beslutsdatum och paragrafnummer.
- Tala om varför beslutet ska ändras och vilken ändring som önskas. Skicka även med sådant som ni anser kan ha betydelse för ärendet.
- Underteckna skrivelsen och uppge namn, personnummer, postadress och telefonnummer. Om ombud anlitas kan ombudet underteckna skrivelsen.
- Skicka skrivelsen till Stadsbyggnadskontoret,
Box 8314, 104 20 Stockholm. Stadsbyggnadskontoret skickar sedan skrivelsen vidare till länsstyrelsen.

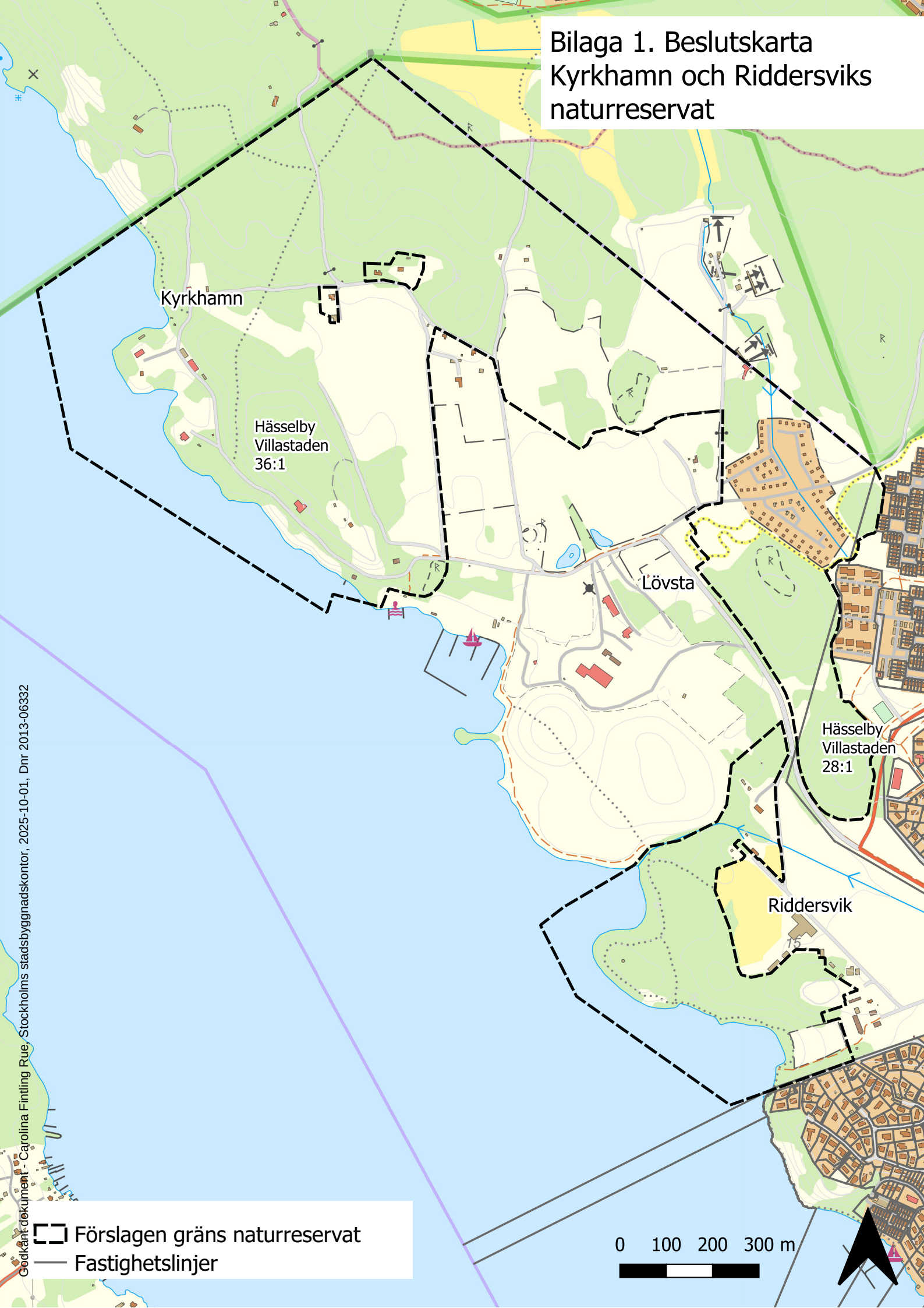
Bilagor

Bilaga 1. Beslutskarta

Bilaga 2. Karta över förslagna föreskiftsområden (FO1-15)

Bilaga 3. Förslag till skötselplan för Kyrkhamn och Riddersviks naturreservat

Bilaga 1. Beslutskarta Kyrkhamn och Riddersviks naturreservat

Kyrkhamn

Hässelby
Villastaden
36:1

Lövsta

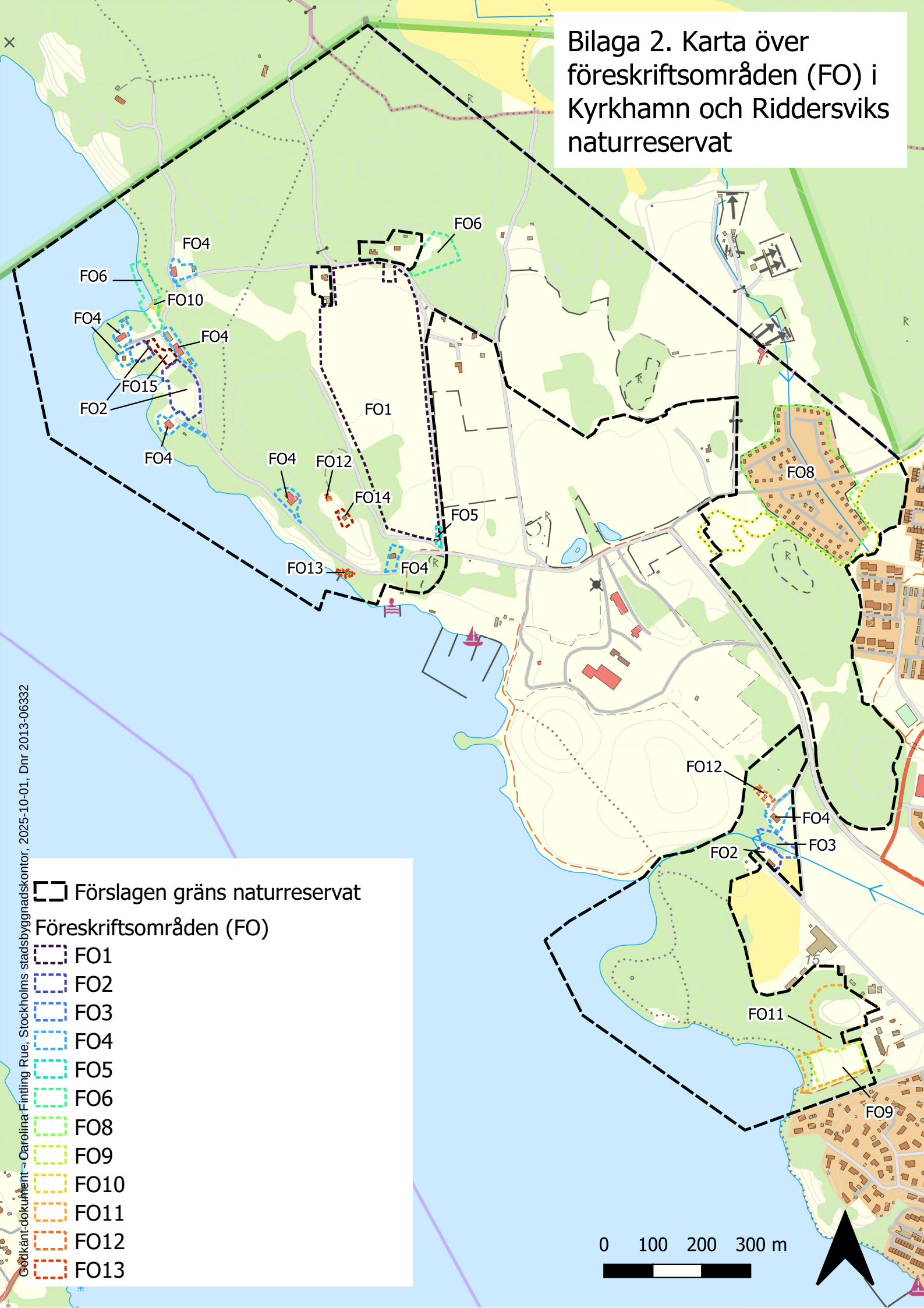
Hässelby
Villastaden
28:1

Riddersvik

— Förslagen gräns naturreservat
— Fastighetslinjer

0 100 200 300 m

Bilaga 2. Karta över föreskriftsområden (FO) i Kyrkhamn och Riddersviks naturreservat

 Förslagen gräns naturreservat

Föreskriftsområden (FO)

 FO1

 FO2

 FO3

 FO4

 FO5

 FO6

 FO8

 FO9

 FO10

 FO11

 FO12

 FO13

 FO15

 FO16

0 100 200 300 m

